

A Dali Monasteri - Tenzing Gyatso láma.

Újra összefutok két barátnémmal, akik elkísérnek egy jó darabon, de hosszú az út, elbúcsúzunk egymástól, ők visszafordulnak. Nem csak az út hosszú, a zsákom is nehéz, nagyon meghúzza a vállamat, mire kiérek a shiliguri útra. Nem is csoda, mivel hosszasan bolyongtam a város keleti részében, ugyanis szerettem volna megnézni Tenzing Norgay házát. Azét a Tenzing Norgay-ét, aki 1953-ban Hillaryval feljutott a Csomolungma csúcsára. Mr. Dekeva adott egy címet, de bárkitől megkérdeztem, nem ismerte ezt az utcát. Így megunva a fölösleges kóborlást, a kis utcák útvesztőjéből kikeveregtem a főútra, de bizony, már alig szuszogtam. Az út mellett egy hindu kápolna állt, a tetején hatalmas, fekete Shiva-lingammal. Pihenésként ezt fényképeztem. A lingam nem más, mint egy méretes kő fütyi, fallikus szimbólum, ami Shiva teremtő erejét jelképezi. Semmi pornográf nincs benne, ugyanúgy isteni jelkép, mint például a swastika, amit Európában horogkeresztnek neveznek, vagy a dharmacsakra – a Tan kereke – a buddhista kolostorok tetején. Miközben az út korlátjának dőlve ezeken a jelképeken elmélkedem, megáll mellettem egy taxi. A sofőr letekeri az ablakot és úti célom felől érdeklődik. Mondom, hogy a Dali kolostor. Elvisz ő, ajánlkozik, tudja, hol van. Rögtön a kérdés: - Mennyiért? Ötven rúpia. Beadom a derekam, a fene sem fogja cipelni ezt a dögnehez hátizsákot, az ördög tudja, még milyen messzire. Betuszkolom csomagjaimat a kocsiba, mert tegnap még kiegészültem egy vállra vethető oldaltáskával is az ajándékok számára, magam is utánuk ugrom, mehetünk! Elhagyjuk Darjeelíngot, szerpentinén kanyargunk fölfelé. Az út tetején megáll a taxis, rámutat egy igazán kies épületre: ez a kolostor. Kifizetem és belépek a kapuján. Az udvaron gyereklámák, kamaszlámák játszanak. Ahogy átlépek a küszöböt, abbamarad a játék, csodálkozva néznek rám. Köszönök, jobb híján good day-vel, nem merem a "namasztét" alkalmazni, mivel nem tudom, hogyan fogadnák a buddhisták a hindu köszönést, és Tenzing Gyatso után kérdezek.

- Itt nincs ilyen nevű láma, uram - mondja egy nagyobbacska fiú.

- Jaj, ne! - ijedek meg - Hát ez nem a Dali kolostor?

- Dehogy, uram - válaszol kedves mosollyal a kis szerzetes - ez a ghoomi gompa.

- És a Dali? - rémülök meg igazán - Az hol van?

- Eljöttél mellette. A város szélén találod meg. Vissza kell menned úgy négy kilométert.

Az ördög vigye el a tökéletlen taxisát! Ötven rúpiát fizettetett velem, hogy a súlyos málhámmal sétálhassak egy jót! Öröm az élet! Mindegy, gyerünk. Felidézem autóstoppos múltamat, de persze, minden jármű Kurseong felé, az ellenkező irányba megy, egy sem tart Darjeelíngnak! Ráadásul Tenzing láma háromra vár, így beszéltük meg a telefonban. Most meg már háromnegyed három van. Kizárt, hogy a megbeszélte időre leérjek. Trappolok lefelé az úton, izzadok, mint a ló, és pokolian fáj már a hátam. A következő kanyar után előtűnik a város, de sehol egy kolostornak kinéző épület. Az út szélén álló ház teraszán férfiak beszélgetnek. A kolostor után érdeklődöm.

- Ott van, uram, az a piros csíkos épület - mutat előre az egyik.

- Hát hogy az a... - fohászkodom el magam.

Persze, hogy láttam ezt a gyönyörű épületegyüttest. Akkor is, amikor a minap megérkeztem busszal Darjeelíngbe, meg az imént is, a taxiból. Csak épp úgy elbáméskodtam, hogy elfeledkeztem megkérdezni a sofőrt, hogy mi ez? De még messze van, a völgy túoldalán. A hátam is pokolian fáj, a lábam is rogyadozik. Pedig most már, ha a fene fenét eszik is, akkor is leérek egy menettel! Aztán mégis megállok egyszer, hogy távoli képet készítek róla a fák résein át. Négy óra van, mire elérem a kapuját. Meredek feljárom, meredek udvar, végtelennek tetsző lépcsősor - ez fogad. Felkínlódok magam a tetejére. Egy ajtótlan helyiségbe pillanthatok be, egy vénségesen vén láma forgat egy hatalmas, vörös imamalmot. Rám sem tekint, úgy elmerül az imában. Valahonnan előkerül egy másik vénség, attól kérdezem meg, hol találom Tenzing Gyatso lámát. Nem válaszol, csak int az öreg egy másik lépcsősor felé. Azon is

felvonszoló magam. Egy teraszra érkezem. Három-négy szerzetes beszélget a korlát mellett. Egy emberként bámulnak rám, ahogy megjelenek a közelükben. Náluk is a láma után érdeklődöm. Egyikük – úgy nézem, a többi közt a legfiatalabb – int, hogy kövessem.

- Várj, barátom - mondom magyarul - lerakom ezt a rohadt zsákot a hátamról, addig egy tapodtat sem megyek.

Megszabadulva a két csomagtól, szinte súlytalanul szárnyalok a bordó lepel után a kolostor belsejébe. Néhány lépcső le, néhány föl, folyosókanyarulat jobbra, balra – micsoda zegzugok! – aztán megállunk egy ajtó előtt. Vezetőm kopogtat, benyit és mond valamit a bennlevőnek, majd félreáll, betessékel. A hosszú asztal mellől feláll egy férfi, olyan negyven év körüli lehet, rajta is bordó lepel, tar-kopasz, szemüveges.

- Tenzing Gyatso vagyok - nyújtja a kezét.

Ezen kicsit meglepődöm, aztán zavaromat leplezve én is bemutatkozom és gyorsan Bethlenfalvy Gézáat említem. Mosolyog - á, a Geza, a kedves magyar barát, hol van most? Mondom - Delhiben találkoztam vele, ő adta meg a láma nevét és a kolostor címét. Bólint – és mi járatban vagyok? Néhány szóval elmondom Kőrösit meg Dekevát, és szállást szeretnék kérni a kolostorban, ha lehetséges. Nincs akadálya – mondja – a zarándokházban most kevesen vannak, de arra kér, ne maradjak nyolc napnál tovább. Dehogy, csak két éjszakát kérek – válaszolom – hiszen holnapután indulok Varanasiba. Ősi város – bólint – ott kezdett el prédikálni Siddharta Gautama, azaz Buddha, a Varanasi melletti Sarnathban. Most pedig menjek vele, megmutatja a szállásomat. Végigmegyünk az előbbi folyosón, át egy kis hídon, ami egy másik folyosót keresztez, majd balra egy kis udvarra érünk. Négy vagy öt ajtó nyílik innen, az elsőt benyit. Ebben a szobában most nem lakik senki, ugye, megfelel? De még mennyire! Nagyon köszönöm. Indulóban van, mikor utánaszólok. Megkérdezem, megnézhetem-e a kolostort. Ez csak természetes – válaszolja, és eltűnik, mint a füst. Visszamegyek a teraszra a málháért, beköltözöm. A szoba padlóját dobogó borítja, csak az ajtónyitás ívében van kivágva. Négy vaságy, két nagy, barna szekrény és egy asztal az összes berendezés, de van fürdőszoba, benne kád, angol WC, meg egy kis villanybojler. Egy ablak néz ki az udvarra, az alatta lévő ágyat foglalom el. Kiterítem a hálózsákot, aztán kis gondolkodás után a szekrényből előveszek még egy takarót is. Tenzing la mutatta, hogy ha fázom, ott találok plédet. Mi tagadás, nincs nagy meleg. Az asztalra még kirakom a csomag gyertyát, amit út közben vettem, biztos, itt is olyan sűrűn van áramszünet, mint a Dekelingben, melléje gyufát, a naplómát és tollat. Kész, berendezkedtem. Indulok felfedezni a kolostort. A hosszú lépcsősor, amin följöttem az országútról, egy nagy teraszra vezet. Ha innen lepillantok, az alsó udvart, a bejáratú kaput és a Shiliguri felé vezető utat látom. Éppen most szalad el keskeny sínein, füstöt okádva, hatalmas sípszóval a toy train, a „játékvonat”, a Darjeeling – New Jalpaiguri között közlekedő kisvasút. Ha nem lenne olyan hosszú a menetideje, ezzel utaztam volna föl. Majd legközelebb... A terasz ellentétes oldalán emelkedik a kolostorépület, földszintjén a templom, és fölötte még négy emelet. Balra nagyobb udvar, néhány épülettel, jobbra az a lépcsősor, amin a zarándokszálláshoz jutok. Efölött is vannak még épületrészek, lakóhelyek?, kollégium?, nem tudom. Hálás lettem volna Tenzingnek, ha ad mellém egy angolul tudó tanuló lámát, mert így, egyedül, bizony, nagyon tanácstalan vagyok. Hová kukkanthatok be? Hová nem illik, vagy éppenséggel nem szabad bemennem? Még véletlenül sem szeretném megsérteni a kolostori szabályokat; megbotránkoztatni bárkit is bárdolatlan európai viselkedéssel. De a főláma eltűnt, mielőtt végiggondolhattam volna ezeket a dolgokat, mielőtt elmondhattam volna neki kétségeimet. Említett valamit, miszerint négykor kezdődik a ... , de nem értettem a szót. Azt sem sejtem, angolul mondta-e. Minden esetre a szertartás a templomban fél ötkor vette kezdetét. Nem tudom, milyen instrumentumokból csalogatják elő ezeket a hangokat, de némileg számárordításra, halálhörgésre hasonlítanak, dob-dübörgés aláfestéssel. Bepillantok a szentélybe, de nem nagyon merek básméskodni. Nem hiszem ugyan, hogy zokon vennék, hiszen csak tiszteletteljesen érdeklődöm a szertartás iránt – csak az a kérdés: így látják-e ők is?

Leereszkedek a hosszú lépcsősoron, kimegyek a kolostor területéről elszívni egy cigarettát. Nem, ez nem vicc! Tudom azt, hogy a szerzetesek nem isznak, és nem dohányoznak (egyébként Indiában én sem iszom alkoholt), ráadásul szertartás is folyik, így inkább kimegyek, nehogy megsértsem valaki vallásos érzékenységét. Mire visszaérek, vége az esti áhitatnak. Annyit máris megtapasztalhatok, hogy a „kölyöklámák” ugyanolyan gyerekek – nyolc-tíz évesek lehetnek –, mint minden gyerek, szerte a világon. Bordó klepetusukban rohangásznak, viháncolnak, valami rongylabdaszerű dolgot rugdosnak, duhajkodnak a kolostori kutyákkal. Jó nagytestű, lompos, fekete szőrű jószág mindkettő, egyik láncon, a másik szabadon. Ezt kergetik, aztán meg ez kergeti őket. Rám ügyet sem vetnek. Az ifjú és felnőtt lámák roppant barátságosak, rám mosolyognak, intenek, mondanak valamit tibetiül. Zavarban vagyok, hogy a csudában kell köszönni egy lámának? A „hellót” nem tartom ide illőnek, a namaszté hindu formula, végül is túl teszem magam a dolgon: ha ő tibetiül köszönt engem, én magyarul válaszolok: Isten áldjon, testvérem!

A Dekeva's-ban reggelizem, sajnos, semmilyen értelmes ételük nincsen, csak omlettet tudnak összedobni nekem, de inni sós-vajas tibeti teát iszom. Jó negyven perc ide a Daliból, de meg is húztam a lépteimet, mivel hűvös a reggel, és mi tagadás, kolostorbéli cellám is hideg. Éjszaka kivettem még egy plédet a szekrényből, reggel meg nem nagyon akaródzott kibújni jó meleg vackomból. Beváltottam 200 \$-t, felszaladtam Mr. Dekevához is, elintézni közös dolgainkat. Fölinvitált a lakásába, ahol megismerkedtem Mrs. Dekevával. Szép, nagy csontú asszony, tibetiben ritkaság. Nem időzött körünkben, ment ügyeit tovább folytatni. A Szabad Tibet zászló alatt mind a saját, mind az ő örömeire lefényképeztem Dekevát. Örömmel szorítottam meg a kezét búcsúzáskor, nagyon kedves embert ismertem meg a személyében.

Természetesen, innen az első utam a temetőbe vezet. Ide is búcsúzni jövök, búcsút mondani Kőrösinek. Újra hosszan elücsörgök a szomszédos sírkövön. S lám, megint ez a furcsa érzés: mintha beszélne hozzám. Tévedés ne essék, nem hallucinálok, nem hangokat hallok. Inkább úgy – érzem. Nem tudom, de nem is akarom magyarázni. Nem hiszek természetfölötti dolgokban. Bár a reinkarnáció nem idegen számomra. De hát itt nem is erről van szó. Inkább hagyom az egészséget, tesztek-veszek a sír körül, apró szemétdarabkákat szedek össze. Hirtelen észbe kapok: fénykép kellene ám magamról is itt, a Sír mellett! De hogyan? A temető fala alatt – legalább két méter magasan van az első terasz, ahol állok – ballag el éppen egy diáknak kinéző fiatalember. Leszól nekem. Szinte megretten az égi szózatától, de máris mosolyog. Mondom neki, miről lenne szó. Készséggel feljön mellém. Beállítom a gépet, leguggolok az emléktábla mellé. Elkészül az egyetlen fotó rólam Indiában. Pardon, nem igaz, ez a második. Calcuttában Dillip ragaszkodott ahhoz, hogy lefényképezzen az emlékszobában. Akkor tehát ez a második.

Nagyon remélem, hogy sikerült annyira feltöltődnöm Darjeelingsel, a Kancsendzöngával, és természetesen Kőrösi Csomával, hogy hosszú ideig kitarson bennem. Ahogy távolodom a temetőtől, hátra-hátra nézek, egészen addig, míg el nem tűnik a kanyarban. Egy ideig nem fogom látni...

A kifli keleti szélén visz az út az Állatkerthez. Nagyon mély völgy húzódik a Kancsendzönga felé. Szédülök lenézni. A temető alatti völgyben, a Happy Valley-ben teaültetvények zöldellnek, itt erdők. Olyan szép a város ez a része is, hogy ha eddig szerettem Darjeelingset, most egyenesen szerelmes vagyok belé. Itt nem szabad rohanni, kapkodni, itt bóklászni kell, nézelődni, üldögélni, figyelni az embereket, szivacsként megszívni magadat a város atmoszférájával. Darjeelingsben megvan mindaz, amit annyira hiányoltam Calcuttából is, Delhiből is. Ezt a végtelenül nagy nyugalmat. Ezt szeretném hazavinni magammal. De visszatérve az állatkerthez: jó kis séta kijutni odáig. Viszont megéri. Kicsi, de gyönyörű környezetben van, és maga a park is csodálatosan rendben tartott, tiszta, rendezett. Egész csomó olyan állatfajt láttam, aminek hírét sem hallottam eddig. Például a bharal, más néven kék birka. Szép, hamvas szürkés-kék jószág, oldalra álló, hátra hajló szarvakkal. A markhor leginkább egy fura kecskéhez hasonlít, barna a szőre, fekete a szakáll, a szarva, mint a rackaé, csak jóval

rövidebb. Vagy a himalájai thar. Ez is kecskeszerű állat, hátra hajló, szabályos V-alakot formáló szarvakkal. 3-4000 méteres magasságokban fordul elő. Jó ismerőseim viszont a hópárduc és a kis macskamedve, más néven a vörös panda. A növények meg vadidegenek. El is határozom, hogy otthon átnézem a Himalája flóráját is, faunáját is.

Hazafelé, mármint a kolostor felé menet a Gandhi Roadon betévedek egy régiségkereskedésbe. Szép tankát veszek az imahenger és az imazászlók mellé. Terít elém az öreg olyan tankákat, hogy szavam eláll tőlük, de az áruktól is. Sajnos, ezekről le kell mondanom.

Viszont, ha már itt tartunk, beszámolok a Dali templomáról. Tenzing la-hoz igyekszem, hogy kifizessem a szállást, hiszen holnap reggel hétkor itt lesz a taxi értem, hogy elfuvarozzon N. Jp.-be, a vonathoz. Meglepetésemre kiderül, hogy bizony itt nem kell fizetnem. Mintegy zárándoknak tekinttettem, ingyen alhattam, és ingyen ehettem (volna) a kolostor konyháján. Erről még nem késtem le, így mindent megköszönök, és újra engedélyt kérek, hogy megnézzem a kolostort. Tágra nyílik a szeme. Hát még nem jártam körbe a házat? És a templomban sem voltam? Hát nem – mondom – hiszen köszönni sem tudok tibetiül, és azt sem tudom, hová szabad mennem, hová nem. Hát akkor gyerünk, menjünk – így ő, majd széleseben elindul előttem, alig győzöm követni. A templomba oldalról, olyan sekrestye-féle helyiségből jutunk be. A lélegzetem is elakad. A zárt főbejárattal szemben legalább három méteres Maitréja Buddha magasodik. A jellegzetes mudráról – kéztartásról – ismerem meg. Félig lehunytt szemmel néz maga elé, azaz nem tudni, hová is. Jobb és bal oldalán két-két buddhista szent, képtelen vagyok megjegyezni a nevüket. Előttük áldozati edényekben gyümölcs, virág, rizs van. Az oltár – nem tudom, helyes-e ez a szó, illik-e ide, de jobbat nem tudok – két szélén egy-egy lilás rózsaszín lótuszlámpa, örökmécses világít. Előttük úgy, hogy ne takarják őket, két magas ülő pulpitus áll. A jobb oldali, tehát Buddha szíve felől, Öszentsége, a Dalai Láma helye, a másik a kolostor főlámájáé. A terem mennyezetét két oszlop tartja, mindkettőt majdnem a földig érő, színes, hosszú csikzászlók takarják. A falakat, a mennyezetet elborítják a fantasztikusan élénk, csillogó színű festmények: istenek, démonok, szent életű lámák képmásai, Buddha életéből való jelenetek, szimbólumok, a kék, a vörös minden árnyalatában pompázó ornamentikák. Egyszerűen szemkápráztató, leírhatatlan, lenyűgöző.

A lámák padosrai merőlegesen az oltárra, alacsony, széles ülőpadok, arasznyi magas pultocskákkal, amire az imaszövegek kerülnek. Ezek hosszú, keskeny, fölfelé lapozható csikok, pont fordítottjai a mi könyveinknek. A padok kárpítja is vöröses-lilás színű, mint a szerzetesek ruházata. Nincs olyan szín a skálán, ami itt ne volna. Elmondhatatlan hangulata van ennek a templomnak. Ha tehetném, letelepednék az egyik padra, és itt maradnék. De még megérinteni sem merek semmit.

Mondanom sem kell, Tenzing megint eltűnt. Néhány láma tevékenykedik a templomban, pakolásznak, takarítgatnak. Rám se' hederítenek. Kicsodálkozom, kigyönyörködöm magamat, és szép csendesen kihúzódok a templomból. Nem akarom zavarni a lámákat. A főbejárat mellett – már kint, a teraszon vagyok – veszek észre egy táblácskát, amin az építési és szentelési évet vésték föl. Eszerint 1989-ben épült a Dali Monasteri, és 1993-ban szentelte föl Öszentsége, a Dalai Láma. Gyerek-kolostor. Összesen 11 éves. De hogy milyen gyönyörű!

Még utoljára bemegyek a városba. Egy-két vásárolni valóm is van, és el akarok búcsúzni Darjeelingtől. Alkonyatkor ballagok hazafelé. Nehéz a szívem. A Kancsendzönga vörösen int utánam. Holnap reggel, Shiliguri felé menet még látni fogom egy darabig. Aztán isten veled, Darjeeling, isten veled Kancsendzönga.